

Een meerderheid in de Tweede Kamer wil de bedrijf- en productschappen opheffen. Volgt het kabinet dit standpunt dan gaat ook het Bosschap ten onder. Tal van taken op het gebied van bos- en natuurbeheer, zoals het beheer van kennisnetwerk OBN, komen dan in de knel.

Rik Nijland

Bosschap voor de bijl

Vlak voor Kerstmis klonk er applaus in de Tweede Kamer, nadat VVD, SP, PVV, D66 en GroenLinks hadden ingestemd met een motie van VVD'er Charlie Aptroot om de product- en bedrijfsschappen op te heffen. Modernisering van de schappen, wat het kabinet voorstelde, ging de meerderheid van de Kamer niet ver genoeg. Weg met betutteling; ondernemers moeten de vrijheid krijgen zelf te bepalen of zij samen met collega ondernemers hun belangen willen laten behartigen, aldus Aptroot cs. En dat geldt ook voor ondernemers en grondeigenaren in het bos- en natuurbeheer. Niet alleen de machtige agrarische productschappen zijn door de motie naar de rand van de afgrond geduwd, maar ook het voortbestaan van het kleine Bosschap staat op losse schroeven. Daarbij zijn alle circa tweeduizend bezitters van 5 hectare of meer bos- en natuurterrein verplicht aangesloten, net als bijvoorbeeld 360 bosaannemers. De naam Bosschap is wat verhullend; in 2009 is het werkveld uitgebreid naar natuurbeheer. Voorzitter Ed Nijpels – het Bosschap heeft een onafhankelijk voorzitter van buiten de branche – is allesbehalve mild over zijn voormalige collega's. 'De Tweede Kamer heeft een domme en ondoor-

Voorzitter E. Nijpels: 'Linksom of rechtsom, we gaan door met onze activiteiten.'

dachte beslissing genomen door alle product- en bedrijfsschappen over één kam te scheren en ze op te heffen. Het Bosschap is het kleinste van alle schappen, maar vervult in de wereld van het bos- en natuurbeheer een essentiële rol. Bos en natuur zijn geen gewone consumptiegoederen, maar maatschappelijke waarden. Dat geeft het Bosschap ook zo'n speciale positie', aldus Nijpels. 'Vorig jaar hebben we als bestuur nog geconcludeerd dat als het Bosschap niet zou bestaan, we het onmiddellijk zouden oprichten.'

Smeerolie

'Het Bosschap is het platform én de smeerolie voor de bos en natuursector in Nederland', legt senior-beleidsmedewerker Carleen Weebers uit. Zij is één van de tien werknemers van het schap, dat kantoor houdt in Driebergen. 'We zetten ons in voor

kennisontwikkeling en een soepele, efficiënte bedrijfsvoering in de branche. Ons werk is het om oplossingen aan te dragen voor gemeenschappelijke vraagstukken, zodat niet iedereen op eigen houtje het wiel hoeft uit te vinden. Of dat nu onderzoek is naar preventie van de ziekte van Lyme of het faciliteren van de CAO, hoe te handelen bij de essentaksterfte of het opstellen van een checklist voor ernstige storm- of ijzelschade', aldus Weebers. 'Natuurbranden zijn door het ministerie van Veiligheid en Justitie uitgeroepen tot nationale prioriteit: de brandweer weet te weinig over de natuurterreinen en omgekeerd hebben beheerders geen idee waar de brandweer behoefte aan heeft. Daar zijn we volop mee aan de slag, ook als er helemaal geen branden zijn. Het zijn vaak de politiek gezien een beetje luwe dossiers waar het Bosschap aan werkt, maar het zijn wel zaken die er collectief toe doen; iedereen kan met natuurbrand te maken krijgen.' Ook in de praktijk van alledag, het verrichten van werkzaamheden in bos en natuur speelt het Bosschap een belangrijke rol, aldus Weebers, vooral dankzij de gedragscodes Bos- en Natuurbeheer. 'Elke terreinbeheerder krijgt daar vroeg of laat mee te maken, of het nu een particuliere beseigenaar is die een dunning uitvoert of een waterschap dat een watergang uitbaggelt. In veel gevallen is de Flora- en faunawet dan spelbreker, bijvoorbeeld doordat kwetsbare soorten in het gedrang kunnen komen. Wie zich houdt aan de regels van de gedragscode kan dan toch aan de slag', legt Weebers uit. 'Een ontheffing aanvragen van de Flora- en faunawet bij de provincie of gemeente kan natuurlijk óók, maar dat kost circa 600 euro en vergt minimaal acht weken. Dat is geen doen; met deze gedragscodes kunnen beheerwerkzaamheden in de natuur makkelijker worden uitgevoerd.' Voor bosaannemers biedt het Bosschap de Erkenningregeling Bosaannemers (ErBo). Een controleur van het schap houdt er toezicht op dat aangesloten aannemers ook in de praktijk de regels van de Flora- en faunawet en de gedragscode naleven en dat arbeidsomstandigheden en de veiligheid van de werknemers afdoende zijn geregeld.

Maatschappelijke stage

Een nieuw element in het palet van taken is de maatschappelijke stage, die sinds 2011 verplicht is voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Vanuit Driebergen worden groene stages onder de aandacht gebracht en wordt uitgezocht hoe dat bijvoorbeeld moet worden geregeld met aansprakelijkheid en verzekering. 'Dat is een investering in de toekomst', vertelt Weebers. 'Als je jongeren een mooi natuurmoment bezorgt, dan dragen ze dat hun verdere leven met zich mee.' De educatieve kant van het Bosschap komt ook naar voren bij de organisatie van de Veldwerkplaatsen, bedoeld om onderzoekers, beheerders en beleidsmakers samen in het veld kennis op te laten doen door onderzoek uit te wisselen en verder te ontwikkelen. 'Mensen van diverse organisaties en met verschillende achtergrond brengen we samen om te discussiëren over een praktisch thema. Hoe voer je een bodemanalyse uit, hoe beheer je trilveen? Daardoor worden ze gedwongen om over de grenzen van hun eigen gebied heen te kijken.' Kennisuitwisseling krijgt ook gestalte via www.natuurportaal.nl en de websites www.natuurkennis.nl en www.wikinatuurbeheer.nl, die het ministerie van EL&I eind 2011 overdroeg aan het Bosschap. Daarnaast krijgt het schap sinds begin 2010 (tot en met 2013) jaarlijks 2 miljoen euro van hetzelfde ministerie voor het organise-

ren en coördineren van het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Dat is van belang voor kennisontwikkeling, de kwaliteit van het natuurbeheer, maar ook voor het realiseren van de internationale Natura2000-natuurdoelen. De inhoudelijke aansturing gebeurt nog altijd door de deskundigenteams, maar het schap draagt zorg voor de organisatie en voor het uitzetten van het onderzoek. 'Het zou een zware slag zijn voor dit kennisnetwerk, en daarmee uiteindelijk ook voor de kwaliteit van het natuurbeheer, als deze coördinatie niet meer door het Bosschap kan worden uitgevoerd', schreven de deskundigenteams aan de Tweede Kamer. Ook de Nederlandse Vereniging van Boscigenaren (NVBE), een samenwerkingsverband van de Federatie van Particuliere Grondeigenaren (FPG), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, De12Landschappen en lagere overheden stuurde een adhesiebetuiging. 'In deze tijd van grote bezuinigingen op het bos- en natuurbeheer is het voor ons essentieel dat dit onafhankelijke schap blijft bestaan. Wordt het Bosschap opgeheven', aldus

de NVBE, 'dan verliezen we daarmee een centrale spil in onze sector. Een sector die momenteel al erg onder druk staat. Vele activiteiten zullen niet meer worden uitgevoerd, omdat onze sector te divers en te versnipperd is.'

Natuurhuis

Weebers heeft vlak voor de jaarwisseling nog niet scherp voor ogen wat er gaat gebeuren als het kabinet de motie Aptroot uitvoert. 'Als de vergoedingen voor beheer in de natuursector van 600 naar 100 miljoen euro gaan, zoals dit kabinet heeft besloten, dan raken ongetwijfeld meer organisaties in de problemen. Het zou mooi zijn als we als natuursector meer zaken gezamenlijk kunnen ondernemen, bijvoorbeeld door het Kennisnetwerk OBN en de gedragscodes Bos- en Natuurbeheer in een nieuw platform, een natuurhuis, onder te brengen. De kosten die het Bosschap maakt, zijn bescheiden dankzij alle commissies van deskundigen die met ons meedenken en meewerken. Dat is wellicht uit te bouwen. Een jurist of een GIS-medewerker zou mogelijk voor meer groene organisaties tegelijk kunnen werken. Samen kunnen we daar winst behalen.'

Ook voorzitter Nijpels is niet uit het veld geslagen. 'De vraag is, hoe het kabinet de motie gaat uitvoeren. De minister heeft niet voor niets gepleit voor een drastisch gemoderniseerd stelsel, omdat hij de maatschappelijke en economische betekenis van de schappen onderkent. Linksom of rechtsom; we gaan door met onze activiteiten. Wel is het droevig dat we tijd en energie verliezen met dit soort zinloze discussies, terwijl we die tijd en energie hard nodig hebben om de gevolgen van het dramatisch slechte natuurbeleid van dit kabinet te beperken. 2011 en 2012 zullen dan ook als zwarte bladzijden de geschiedenis ingaan van het natuurbeleid. Maar er komen ooit betere tijden.'

Kader: Schappen

Bedrijven in bijvoorbeeld de tuinbouw, horeca of de bos- en natuursector zijn nu nog verplicht aangesloten bij een bedrijf- of productschap dat hun belangen behartigt. Ze moeten daarvoor heffingen afdragen en zich houden aan de door het schap gestelde regels. In de besturen van deze bijzondere overheidslichamen maken vertegenwoordigers van de werkgevers en van de werknemers samen de dienst uit. Met het aannemen van de motie Aptroot in de Tweede Kamer staat het voortbestaan van de schappen op losse schroeven. Het Kabinet wordt opgedragen om binnen een half jaar met een voorstel te komen om de Wet op de bedrijfsorganisatie aan te passen. Ook moet de regering dan plannen presenteren voor de afbouw van de schappen en hoe zij de wettelijke taken op het gebied van bijvoorbeeld plaagbestrijding of dierenwelzijn bij ministeries denkt onder te brengen.

Veldwerkplaats Bodem in Groot Zandbrink (foto: Carleen Weebers).